

V R T E C

Štev. 9

Maj
1942/43 - XXI

Letnik 73

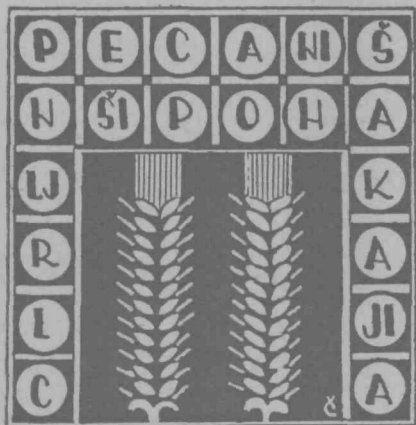
ANKE IN NASTAVE ZA ODPRTE GLAVE

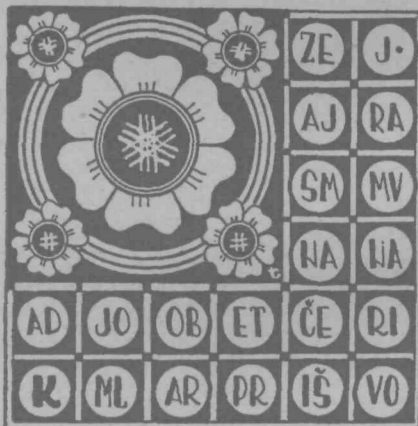
3.

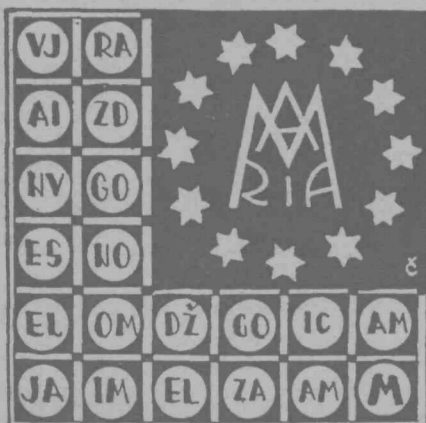
1.

4.

2.

5.

Rešitve do 20. maja uredništvu »Vrta«, Ljubljana, Ulica 3. maja št. 10. —
10 izžrebanih reševalcev bo nagrajenih.

VRTEC

Št. 9 1942/43-XXI Letnik 73

Janez Samotar

Maj

TO JE MAJSKO RAZODETJE:
BOG Z ZEMLJO SE RAZGOVARJA,
S SONCEM JI OBRAZ OBŽARJA,
A K NOGAM JI VSIPLJE CVETJE.

Janko Samec

Zemlja in kmet

Zapojmo toplo pesem kmetu v čast,
ki dan za dnem se na domači grudi
za nas v nenehnem delu ubija, trudi,
z rokó goječ vsegà življenja rãst!

Iz božjih rok dobil jo je v oblast,
da ljubi v uri dobri jo in hudi,
ko zanjo skrb tesnó ga v prsih grudi,
da jo predá naprej otrokom v last.

Tako mu zemlja ljuba je in draga,
da piti dá ji svojo srčno kri,
dokler srce mu v delu ne omaga.

A vendar večno ji o tem molči.
In ko odpravi v smrt se preko praga,
s skrivnostjo svojo v duši v njej zaspi.

Fr. Sever

V maju

Veseli čas
prihaja zdaj,
ko na stežaj
odpira se
veselja raj.
Kot na čaroben
višji klic
odel je svet

cvetični prt
in pevcev roj
zabava nas
od zore prav
v večerni čas.
Kar lepega
pomlad ima,
vse majniku

v naročje dá!
Nasul je cvetja
majnik nam,
da z njim krasimo
božji hram
in božji Materi v oltar
prinašamo cvetice v dar.

Sedem Bernardkovih

8.

Podklanški Miha je bil zmeraj na lovu.

Kadar se je Jernej Baliž odpravil v hosto ter se je previdno stopajoč skrivil v smrečje, je že stal pred njim Miha in izzivalno žvižgal, brezbržno opazujoč vrhove dreves in držeč v roki nabito puško. Jernej Baliž je srdito zaklel in se obrnil in odšel domov. Oprezoval je ves dan, v mraku se je pa spet napotil proti gozdu. Toda glej, na štoru ob stezi je sedel Miha, držal je puško v naročju in pipico med zobmi. In nepremično je gledal za Baližem. Baliž je šel ob gozdu, ko je pa videl, da je Miha vstal, je zavil čez Majkov pašnik na cesto in se vrnil domov.

»Ko pes me straži. Le čakaj!«

Sredi noči se je dvignil. Oveselil se je že, da ni nikogar. Ko je pa napravil nekaj korakov po vrtu, je opazil temno senco. Ob grmovju je nepremično stal Miha in držal puško v roki.

»Kaj pa stikaš okrog moje hiše?« se je zadrhl Baliž.

»Lisjaka čakam. Ali ti tudi?« je porogljivo dejal čuvaj.

Baliž se je potuhnjeno odpravil spat.

Poslej se ni mogel več premakniti. Naj je vstal ob kateri koli uri, zmeraj se je od nekdaj izvil Miha z zlobno se smehljajočim obrazom. Včasih se je Baližu zdelo, da je že ušel, splazil se je že daleč v hosto, oprezoval je med grmovjem in kadar je ugledal divjačino, so mu zagomazele roke. Potipal se je po hlačnici, kjer je skrival puško in prsti so se mu skrčili. Tedaj je za njim nekdo zakašljajal. Ozrl se je in opazil čuvaja. Brez besede je povetil glavo in se odpravil povprek čez bregove proti domu, Miha pa počasi za njim. Dokler se ni čuvajev Sivko navadil nanj, je še nekako bilo. Potem je pa menda tudi pes spoznal, koga preganja gospodar in razdraženo je zapihal, kadar je zavohal sled.

»Le kdaj ta človek spi!« se je jezil Baliž.

Prav tako je godrnjal Miha, ki je nepočakano lazil po hosti in ni mogel nikogar ujeti.

Potem se je nekega dne Miha začudil. Baliž je prišel iz hiše, ni šel več prihuljeno, stopal je čisto resno in možato, napotil se je naravnost proti smrečju, lezel je čez skale in sopel v najstrmejše bregove. Zavil je mimo Puste drage, potem je šel po grebenu debelo uro daleč v globeli. Miha mu je verno sledil. Tam daleč sredi hoste se je Baliž ustavil, legel je v mahovino, izvlekel iz žepa časopis in začel brati. Miha se je srdit ustavil za grmovjem in čakal. Oni je počasi bral, zdaj pa zdaj je izvlekel iz žepa še steklenico, jo počasi nagnil in pil, pa spet bral in bral. Ko je začelo lesti sonce za hribe, je odložil časopis, zleknil se popolnoma po tleh in glasno smrčanje je prepričalo Miho, da se je Baliž odločil za počitek.

»Vleče me za nos,« si je zašepetal Miha, sedel še on udobno za grmovje in se premagoval, da bi mu ne zlezle oči skupaj.

Ko je mrak toliko prepredel hosto, da je komaj še razločil ležečega pred seboj, je jeknil nekje daleč strel.

»To je Baliževa puška,« je zamrmral Miha. »Saj sem vedel, kako me vara. Medtem ko lazim za njim, mi pa drugod streljajo divjačino.«

Kar se da natihoma se je splazil iz grmovja in ko je mislil, da ga Baliž ne more več čuti, jo je ubral čez drn in strn naravnost v Brinje. Spotikal se

je ob koreninah, butal ob skale, da je naposled izpraznil puško in bolj brez skrbi tekel. Butnil je po stezi na plano, ko je ravno šel po bregu Baližev stric Kozma. Počasi je stopal čez vrt in se oziral na vse strani, očitno ni zaupal mraku. Imel je dober nos in je koj opazil čuvaja. Malomarno je šel mimo njega in krenil proti koči. Miha je zasopel stal ob smrekah in čakal. Nikogar ni bilo.

Potem je stopil naravnost k Bernardkovim. Sedeli so pri večerji in so nekoliko osupnili.

»Kaj boš povedal?« se je prestrašil Tomaž.

»Ti vrage mi kar naprej streljajo srne,« je razburjeno dejal fant in si brisal potno čelo.

»Ali si jih prijel?«

»Nikogar nisem dobil, to je tisto.«

Bernardkovi so se spogledali.

»Nekdo je streljal v Črnem logu,« je dejal počasi starec. »Mislili smo, da si bil ti.«

»V Črnem logu?« je tehtal čuvaj.

»No, nič gotovega ne vem, zdelo se mi je tako. Lahko tudi, da je bilo kje drugod. Odkar so nas obdolžili za kokoši, se ne menimo za druge ljudi. Saj veš, da smo takoj kaj krivi.«

»Kokoši in srne, vse je pobral eden,« je sopal čuvaj. »Kdor ima pamet, lahko to takoj sprevidi.«

»V Gaberju prodajajo meso,« je dejal Jožek.

»Kdo prodaja?« je pomežiknil Bernardek. »Tega mi še nisi povedal. Saj ni mesarjev.«

»Frenkov Lojzek je zajca jedel. Kupili so ga pri Boštjančku. V šoli je pravil.«

»Boštjanček ima domače zajce,« je čez čas povedal Miha. Vendar je postal zamišljen in se je kmalu odpravil. Ko je šel po cesti, se je večkrat ustavil in nekaj sam zase zamrmral. Zdelo se je, da ga kar nič več ne zanima hosta in manjkajoča divjačina.

»Nocoj bodo spet prodajali kako žival,« je računal Tone. »Mislite, da ne znajo nič zadeti. In zdaj, ko so videli, da jo je tako očitno ubral proti domu, jih vso noč ne bo domov.«

Nič niso opazili, da bi bil okoli Baliževe kočee kak šum. Dan je prešel in noč za njim in spet je minil nov dan, tedaj pa je prišla po bregu Maruša in se hahljala v suho brado.

»Kaj greste spet po denar?« so vprašali otroci.

»Dali mi ga bodo drugi,« je skrivnostno grozila v breg. »Ali že veste, da so Boštjančka prijeli?«

»Boštjančka? Zakaj naj bi ga pa prijeli?« je dejal počasi Bernardek in pustil delo.

»Torej ne veste? Kar ponoči so prišli orožniki in Miha z njimi, premetali so mu vso hišo, potem pa z njimi! To ni šala, tako nenadoma!«

Otroci so strme gledali in Tone je neverno dejal:

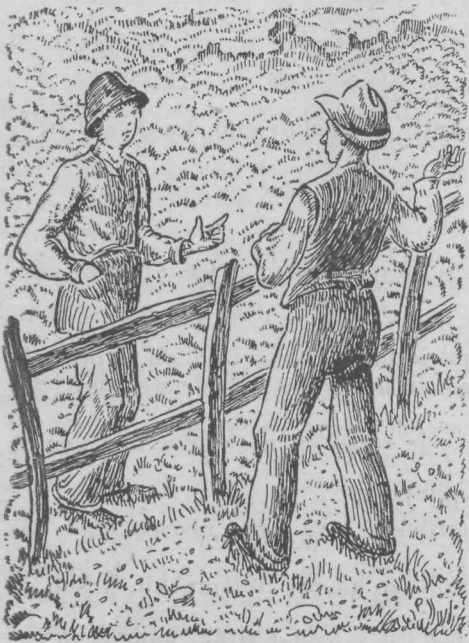
»Kaj so pa našli?«

»Tega nobeden ne ve, toda je že moralo biti dovolj. Peregrin je kričal kakor še nikoli, naložili so vse skupaj na voziček in odpeljali. Bile so vse mogoče reči, tudi divji zajci, vmes pa obleka in vsakovrstna drobnarija. Bog ve, če Baliževi že vedo?«

»Bog ve?« so se spogledali Bernardkovi.

»Govorila sem s Peregrinom zaradi tistega denarja, obljubil mi je, da bo vprašal o prvi priliki. Nazadnje ga bom še dobila nazaj, kaj si pač mislite!«

Maruša je oddrdrala proti bajti, razkladala spotoma še gluhemu Majku, da je zatožila Baliže orožnikom, potem pa izginila v svojo luknjo. Bernardki so pa preudarjali pred kočo, kaj se bo zgodilo. Vsekakor bo zdaj prišlo na dan tudi za kokoši, je menil stari, bilo bi čudno, če bi na to pozabili. Treba bo opomniti Peregrina, naj tudi o tem kaj vpraša.

Tone je izzivalno odsopihal na vrhnji konec vrta. Tam je toliko časa žvižgal in nekaj brodil po zemlji, da se je prikazal na vrt Baližev Henrik, popravljaj si je klobuk in si brisal usta z robcem.

»Si spet kaj mastnega jedel?« je zaklical Tone.

Baližev se je približal in zviška dejal:

»Eh, ni bilo dosti.«

»Dišalo je že vse dopoldne po bregu. Pekli ste in cvrli. Kje pa redit tiste zajce?«

»Mi že vemo, mi lahko,« je rekel Henrik. »In zdaj bo vse drugače. Še danes pojde oče na oblast in se bo domenil z graščinskimi in bomo dobili lov. He, kaj pa misliš, da je takle Podklanški Miha?«

»To samo tako govoriš! Beži, beži!«

»Boš že videl!«

»Za Boštjančkom boš šel, boš videl!«

»Za kakšnim Boštjančkom?«

»Vprašat pojdi!« se je zakrohotal Tone in odšel po vrtu.

Baližev je nekaj časa začudeno gledal, stal je nepremično ob plotu in strmel za odhajajočim, potem je zaničljivo zamahnil z roko: »Čenča!«

Vendar je hitel takoj pravit v hišo, da nekaj govori o Boštjančku in Bernardkovi so videli, da se je dolgi Jernej Baliž kmalu prikazal iz hiše in se s hlastnimi koraki odpravil proti Višavi. Tam spodaj je spregovoril nekaj besed s kramarjem Mihalkom, pa se še huje zapodil na vas.

»Prezgodaj sem povedal,« je vzdihnil Tone.

(Konec prihodnjšč.)

Pogovor s soncem

Otrok:

Kaj se skrivaš za oblaki,
kot da nočeš nas poznati,
tvoji zlati sončni traki
moralí bí vedno sijati.

Sonce:

Vedno, praviš, v zimi, v letu,
z jutra v jutro neprestano,
dolg čas bí bilo na svetu,
če bí svetíl preveč vdano.

Otrok:

Ti sí naša luč dobrotna,
dana v zdravje, razvedrilo,
kaj bí bitja mí slabotna,
če bí tí nam ugasnilo.

Sonce:

Jaz sem luč, temí svetloba,
vendar umaknem se večeru
kakor umakne se tegoba
tihí sreči, solza miru.

Jan Plestenjak

Majniške muhe

Ilustriral V. Gaspari.

Drobiža je bilo nič koliko. Pred šolo nas je bilo kar črno. »Ko turška vojska,« je godrnjala Repnica in je momljala Anžičevka. Iz petih vasi smo se natepli in se zdaj pa zdaj tudi stepli. Toda kar z malhami. Knjige so največkrat odfrčale, le tablice so še ostale, prav za prav okviri. Ploščice so se razbile na trdih buticah.

Spodnjičani in Zgornjičani so bili sami gruntarski, Dolfarčani in Bitenci mešani. Šutnarji pa zgolj bajtarski. Na šutno je zaneslo tudi mojega očeta, lepo zidano bajto si je sam postavil, najmanj dvajset let je bila najlepša v vasi. Zdaj ni več, saj pa tudi očeta ni več, ki je bil nanjo najbolj ponosen.

Spodnjičani so se radi rokomavhali z Zgornjičani in Dolfarčani, Zgornjičani z Bitenci, vsi se pa še najrajši znašali nad bajtarskimi šutnarji in če že drugače niso mogli nagajati, so nam peli:

Pikata pakata
šutnarska lakota!

Kadar smo imeli opravka le s Spodnjičani in Zgornjičani, smo se junačili in se ustili, kajti imeli smo Strovčevega Jaka, ki je udaril za tri, in če je le po enem lopnil, so zbežali vsi. In smo se jim jezicali:

»Ej, ej, ali ste sirotko že spili, ali ste žmitke posušili, ali ste jih že pobrali iz kozolca, a?«

O sirotki in žmitkih niso smeli slišati, od jeze so se zvijali, kot bi jih s koprivami naštevali.

Majnika meseca smo bili najbolj mogočnjaški, za pokoro materam, za nadlego in škodo vaščanom. Prav zaradi nas je bilo tedaj največ zdrav preprirov, tožb in zamer.

Za vsakim voglom smo se frkali, včasih sredi ceste, da se je moral celo voznik ustaviti in nas razgnati z bičem. Po košatih hruškah smo se skrivali, kline zbijali z loparjem kar po travnikih in kadar je bil tepež posplošen, se je umikajoča in prodirajoča vojska zakadila tudi v žito ali deteljo.

V šoli je pelo, da je bilo joj, in še ljudem se je učitelj smilil.

»Dober je, da jih ne pobije!« je rentačil Dobračev, Dolinski se pa trkal po prsih in momljaj: »Hvala Bogu, da si mi z otroško pokoro prizanesel. Še bom dal za revne otroke!«

Učitelj nas ni mogel ukrotiti, toda župnika smo se bali, da je bilo groza. On ni rabil palice, že pogled je zadostoval. Toda kadar je udaril, je bolelo pol leta. Kdor jo je že dobil, je bil ohlajen za vse leto.

»Ta jih zna!« ga je hvalil Brnanč.

»Kot bi bili obsedeni!« je goltal Jerga, kadar smo se zakadili čez njegov vrt, prevpili vrabce in kokoši in splasili živino v hlevu in zmotili dekle in gospodinje pri delu.

»Ko bo pokošeno, se razdivjajte po travniku!« je kričal Čukov Pavle in zavihitel bič, se pognal za nami in zdaj pa zdaj koga tudi neusmiljeno oplazil. Po pravici se mu je trava smilila!

Križajev pes je bil sicer lep, toda hud, na nas pokovce posebno. Psov sem se tiste čase bal in zato sem zmerom po žepih nosil kamenje in obmetaval lajajoče priklenjene zverine, pred odklenjenimi pa bežal.

»Ne draži psov!« me je opominjala mati, toda komaj sem bil iz hiše, sem pozabil na materin opomin in mati je že po laježu spoznala, da se grešnik noče spreobrniti.

»Le daj, le! Kar hlače ti naj pomeri in še kožo ti naj načne!« se je togotila, vem pa, da mi kaj takega ni privoščila.

Koračil sem po vasi, nikamor se mi ni ljubilo, gledal sem v zrak, zdaj pa zdaj se prislomil k oknu, kajti ljudi ni bilo doma. Vsi so se medli na polju. Križajev pes je zalajal, preden me je zagledal, in to me je še najbolj pojezilo. Čisto nedolžen sem vendar, pa že vpije svetu, kot da sem mu ne vem kaj nastrunil.

»Čakaj me!« sem mu zagrozil, od vseh strani se prepričal, če ni morda le kdo doma, potem pa nadenj! Obmetaval sem ga s kamenjem, in ker je bil privezan, se je trgal, lajal, se zaganjal, plesal in hropel, se davil in kašljal in kazal svoje ostre zobe. Res, nisem se ga bal! Saj je bil privezan.

Vem, da sem ga zadel v hrbet. Videl sem ga tudi, kako se je stresel in tedaj se mi je neznansko zasmilil. Roka mi je omahnila in se obesila. Saj je vendar siromak in se še braniti ne more. Le kaj ti je storil? Hišo varuje, tatove odganja, saj bodo ljudje mislili, da si tat, ropar in plaščar! Obšla me je groza in nič nisem slišal, kako je pes lajal in se zaletaval, tudi videl ga nisem.

Počilo je nekaj, kot bi se utrgalo — bilo pa je že prepozno. Križajev pes se je zakadil vame, jaz pa v dir. Dvakrat trikrat je šavsnil po meni, razparal mi je srajco na plečih in hlače in o joj! poskusil svoje zobe tudi na koži. Bolela me je srajca, bolele so me hlače, še najbolj pa koža — kri mi je curljala po hrbtu, po stegnih in po kolenih. Brisal sem se z roko; zdaj kri, zdaj solze in razločno sem videl svoj obraz, ki je bil krvav in stopen. Bežal sem po vasi, čeprav se je pes takoj vrnil, ko je kaznoval in zaznamoval ju-

naka-zaplotnika. Bežal sem naravnost v šolo. Pokovci so se mi smejali in še dekleta so se nekam posmehljivo muzale.

»Ljubi maj, krasni maj!« so mi zapele, jaz pa sem se stiskal v kotu in ves osramočen, ker sem kazal meso na plečih, odkobacal v klop.

»Káj? Psa si dražil in si jo skupil!« je zlogoval učitelj in me potegnil iz klopi, me pogledal, potem se pa zresnil.

»K vodnjaku z menoj!« je ukazal in pobit in ponižen sem racal poleg njega.

»Dobro te jel!« je šepetal in me splakoval, potem me pa z neko rjavo tekočino namazal, da je peklo in žgalo, da nikoli takega.

Najbolj glasno mi je nagajala Spodnjičanka Tona. Zdaj sem že pozabil na raztrgane hlače in na razparano kožo, bolelo me je Tonino zbadanje.

Pikata pakata
šutnarska lakota,
kje ti je zaplata.

In če se je učitelj le za hip okrenil, sem moral slišati za seboj pesmico. Naučil se jo je Brojanov Pavle. V meni je vse kipelo in vrelo in zdaj pa zdaj mi je na starinsko klop zdrknila solza.

»Le počakaj, to jih bomo!« me je tolažil sosed, bajtarski iz Šutne. Spoznal sem, da nisem žaljen le jaz, ampak vsi šutnarji. Za hip sem preletel z očmi obraze šutnarskih bajtarjev in videl sem, da so vsi z menoj in da so pripravljeni za boj.

Poldne je zvonilo in prečudno je udarjalo na ušesa in na srce.

Materi božji je posvečen majnik, mi je šumelo po glavi in povetil sem oči ob spominu na svojo mater, ki bo žalostna in bo morda še jokala. In zdelo se mi je, da je njen obraz čisto podoben obrazu Matere božje v oltarju.

Zvon pa ni hotel utihniti. Poldne je odzvonilo, pa sta se zazibala oba zvonova in jela prositi za dušo Urbanovega Jurija.

»Pikata pakata!« se je oglasila pesem, tiha, nekam boječa in tedaj sem šele videl, da so se šutnarji strnili in da so že začeli vihteti malhe s tablicami, knjigami in zvezki ter z okroglimi pušicami za peresa.

»Sirotko, sirotka!« se je zarežal Jaka in že lopnil po gruntarskih. Sam nisem vedel, kdaj je pognalo tudi mene med nje.

»Žmitki, žmitki!« sem kričal, se drl in zamahoval z malho.

»Na!« sem še slišal, potem se mi je pa zameglilo, zabliskalo in čez obraz se mi je poredila kri. Kolena so se kar sama upognila in le tla sem še začutil, potem pa je vse umrlo. Slišal sem le še zvon in menda mi je bila misel, da morda zvoni meni, prijetna, ker se nisem predramil.

Tiste dni nisem mogel v šolo. Glavo so mi obvezali in mi postlali v kotu, da sem venomer mogel gledati v majniški oltarček. Mati božja me je milo in sladko gledala in rože okoli nje so drhtele. Vsak dan jim je mati zalivala in vsak dan je prižgala lučko. Zdelo se mi je, da se je tiste dni postarala in da tudi spala ni.

»Moli zase in za vse, da vam Mati božja odpusti!« mi je zdaj pa zdaj zašepetala in molila.

»Dobro si jo staknil!« se mi je nasmehnil oče, pa takoj se mu je spremenil obraz in prečudna skrb se je zagrizla vanj.

Jaz pa sem si zakril obraz in se tiho razjokal.

Pikata pakata, šutnarska lakota, sirotka in v kozolcih posušeni žmitki, vse to se je pa razbegnilo in gruntarski in bajtarski smo postali pametnejši šolarji in vsaj tisto leto družno hodili v šolo, da se nam je učitelj čudil in da so nas stare ženice kar hvalile.

Prva bolečina

Ilustriral Fr. Godec.

Jurčku je deset let. Bistrih oči je in urnih krač. Kadar imata s kužetom Arijem tekmo, se mora mali kosmatinec pošteno potruditi, da ga Jurček ne prehiti.

Stroje pozna Jurček že malone ko očka. Ve, da železnico premika parni stroj, avtomobil pa bencinski motor. Ko sta z očkom napravila majhno letalo in ga spustila z okna nad vrt, je letelo, kakor bi bilo pravo. Jurček je ob tem velikem dogodku obstal in čez čas dejal: »Ko bom velik, postanem letalec!«

Učenje v šoli pravemu bodočemu letalcu ni težko. Ampak sedeti ure dolgo popolnoma mirno — te umetnosti se ne more navaditi. Zato pride mnogokrat iz šole domov zelo zamišljen. Mamica ga pogleda in namigne očku, češ, Jurček ima težko vest. Navadno se res izkaže, da je imela mamica prav in ob posebno hudih prilikah se celo očka namrši in sta potem z Jurčkom »sprta«.

Potem sedi Jurček z Arijem v vrtni lopi in hudo mu je.

»Vidiš, Ari,« pravi kosmatincu, »tebi je lepo. Če kdo pride, zalajaš in tvoja naloga je opravljena. Mi dečki pa moramo sedeti mirno v klopeh in se učiti. Oh, da bi bil že velik!«

Ari ga opazuje z lepimi temnimi očki in mu pomiga z repom.

»Očka ne ve, kako težko je biti priden!« vzdihuje Jurček. »Sedaj je hud name!«

Ob tej nesreči celo Ari neha mahati z repkom in oba sedita zamišljena.

Ko pa se čez čas očka zopet zasmeje — hej — potem je vse pozabljeno. Potem sije sonce, z Arijem se lovita po vrtu in vse je dobro.

Za lepo spričevalo je Jurček od mamice dobil v dar majcenega belega zajčka z dolgo svileno dlako in rdečimi očmi. Jurček je kar obmolknil. Nato pa je poskočil od veselja in potopil obraz v mehko belo dlako.

»Pazi, da ga ne stisneš preveč!« je smehlja se pripomnil oče, ko je videl Jurčkovo veselje.

Jurček je zajčka nesel na vrt in ko ga je videl skakljati po travi, je zavriskal od veselja. Zajček se je brž udomačil. Jurček mu je postavil iz desk starih zabojev lično hišico, ki je imela tudi vrata.

Ari je bil spočetka malo ljubosumen in ni mu bilo všeč, da se Jurček bolj ukvarja z belo kroglico kakor z njim. Sčasoma pa se je privadil, in ko je videl, da se ga zajček boji, mu je postalo to nad vse zabavno in zelo rad je nenadoma priteknel in ga preplašil. Ko ga je Jurček pokaral, je pomigala mrcina z repom in ga poredno pogledala, češ: to je vendar šala!

Jurček je hitel vsak dan iz šole domov, da čimprej napase zajčka, kate-rega je imel vsak dan rajši.

»Ne smeš mu nagajati,« je rekel Ariju, »mi trije smo prijatelji! Zajček je majhen in slaboten. Potrebuje naju.«

Ležali so v travi in Ari je prijazneje povohal zajčka in ga celo obliznil.

»Tako je prav!« ga je pohvalil Jurček.

Nekega dne po kosilu sta Jurček in Ari čepela pri oknu in opazovala zajčka, ki je skakljal po vrtni travi. Nenadoma je Jurčku zastalo srce. Čez vrtno ograjo je skočil velik črn maček. Prihulil se je in v skoku zagrabil zajčka za vrat in ga stresel. Zajček je milo zajokal. Nato ga je črna pošast odnesla po poti, po kateri je prišla.

Jurček je kriknil. Ari je besno lajal. Stekla sta po stopnicah na vrt,

a o zajčku ni bilo več duha ne sluha. Le nekaj svilenih šopov bele dlake je ležalo v travi.

Jurček je zajokal, čeprav je bil fant od fare, ki se ni cemeril za vsako malenkost. A sedaj mu je bilo srce tako žalostno kot še nikoli. Zaman sta ga tolažila očka in mamica. Šel je v vrtno uto. Dolgo sta sedela z Arijem sama.

Kako rad bi bil Jurček v šoli kaznovan, celo kak slab red bi prenesel, samo da bi zajček še živel. Kaj je vse drugo v primeri s to bolečino!

Po vrtni stezi je prišel očka. Položil je Jurčku roko na rame, kakor delajo to možje med seboj. Dejal je:

»Vidiš, Jurček, tako je življenje. Nobena sreča ni stalna. Hudo ti je, da zajčka ni več, a pomisli, koliko hudega čaka človeka v življenju. Meni je umrl oče, ko sem bil še manjši kakor si ti. In mati preden si prišel ti na svet. Ti pa imaš še očeta in mater.«

Jurček je dvignil pogled in je videl, da ima očka žalostne oči, ko govori o svojih rajnih starših. Videl je, da je njegova bolečina ob izgubi zajčka kaj majhna v primeri z očetovo ob izgubi očeta in matere. Vstal je in se stisnil k očetu.

»Nesreča človeka utrdi in napravi iz dečka moža,« pravi oče.

Jurček si obriše solze in se zravnja.

»Tak si mi bolj všeč!« reče oče in Jurček odide z njim v hišo. Jurček ve, da ima oče prav, a vendar mu je srce žalostno, ker še ni navajeno na bolečino.

Anton Debeljak

Zvončki

Glej po gozdni grapi
zvončki že bingljajo,
v pomladanski sapi
cin-cin-cin! cingljajo.

To zvoné, da kosi
čakajo na zvezdo,
kdaj lepo spleto si
kje na brinu gnezdo.

Skoro da na sonček
polž rogé pritvega,
ko cin-cin! se zvonček
čez ravan razlega.

Zvončki še zvenijo:
„Pusti cvetje rasti,
čmrlji hrepenijo
meda se napasti.“

Kaj čebel ubožic
leta tukaj gladnih,
vse žele si rožic
in cvetic pomladnih!

Cvetja ne razmetaj,
v malem travnu, Tonček.
Kite v maju spletaj,
to cinglja ti zvonček.

ISANO POLJE

Lea Fatur

Solze sirot odpirajo zaklade zemlje

Ilustrirala M. Vogelnic.

V ubogi hribovski vasi je živel krovec s številno družino. Neumorno je plezal po lestvah, pokrival strehe s slamo ali skodlami, vendar je prislužil komaj toliko, da je nasitil lačne kljunčke in obul bose noge. Vas je bila siromašna in njena cerkvena borna. Ob velikih pomladanskih deževjih je razkrilo zoonikovo streho in nevarnost je bila, da bi ob nevihti dež pral svetnike na oltarjih. Pa dolgo niso zmogli vaščani za kritje zoonika. Po dolgotrajnih sejah in prerekanju so vendar sklenili nakup potrebnega blaga in naročili vaškemu krovcu, da naj se podviza s kritjem, preden izbruhne nevihta, ki zdivja v tistih hribih posebno hudo. Tako se je zgodilo, da je bil krovec na zooniku, ko so se zbirali v hudi poletni vročini oblaki in se je bližala nevihta. Krovec je vedel, da se nahaja v nevarnosti, ni pa hotel pustiti svojega dela v upanju, da bo zamašil vsaj najhujše vrzeli, preden se ulije dež. Moža je zajel na zooniku tak vihar, kakor ga ni še bil doživel, odtrgalo ga je od strehe in treščilo na pokopališče. Veter je tulil, trgal streho, stresal zoonik, premetaval kozolce in grozil, da razmeče vse hiše vasi. Zato si ni upal nikdo pogledati, kaj je s krovcem; vsak vaščan je čakal samo s strahom, kdaj ga odnese s hišo vred.

Krovčeva žena in otroci so se jokali in molili za očeta. Dasi je ženi stiskala težka slutnja srce, je vendar upala, da se je umaknil še pravočasno raz zoonik in da vedri v cerkvi.

Kakšna žalost je zaopladala v krovčevi bajti in v celi vasi, ko so našli dobrega očeta z razbito glavo, mrtvega! Uboga vdova se je utapljala v solzah in žalosti, pa je skušala nadomestiti možev zaslužek, puščala je manjše sirote v varstvo dvonajstletne starejše Stane in je hodila na dnino. Pa kaj bo tak skromen zaslužek za šest lačnih grl! Vdova je delala preko svojih moči, da se je kmalu upehala in obolela. Zdaj je prišlo gorje do vrhunca. Res so pomagali ubogi družini vaščani in župnik — pa bili so vsi revni. Župnik je imel veliko sorodnikov, za katere je moral skrbeti in vaščani — saj vemo, enkrat pomaga, drugič očita in zmerja.

Pri hiši ni bilo ne kruha, ne mleka, ne moke, ne masti. Mati kašlja in stoče v enem kotu bajte, iz drugih kotov prosijo sirote: »Kruha! Lačen!«

Stana prosi tolažnika sv. Duha, da bi jo razsvetlil. Pa se spomni ponoči grajske podrtine pod vasjo. Stari ljudje pravijo, da je tam zakopan zaklad. Drugi dan vzame lačna Stana lopato in svoje lačne bratce, pa se spusti do podrtin. Bratce posadi na kamenje in jame kopati. Bratcem pravi, da bo

izkopala kruha. A sirote vidijo, da prinaša lopata samo grušč in jamejo tuliti: »Lačen! Kruha!«

Tulijo tako žalostno, da se splašijo vse ptice v bližini, da pogleda podlasica izpod korenine bukve in skoči divji maček raz zid. Stana sliši krik in jok, prevzame jo obup, tudi ona zakriči, vrže lopato od sebe in se spusti v divji jok. Debele solze ji lijejo po licih, trkljajo se glasno po krilu in udarijo na gole noge. In te solze se ne razlezejo, trkljajo se okrog nog in se svetijo kakor tisti kamni, ki jih imajo mestne gospe v uhljih in na prstih, kadar pridejo v njihovo vas. Stani udari srce v radostnem presenečenju: Zaklad! Bog se je usmilil sirot!

Oblijejo jo nove solze, solze radosti — in tudi te se izpremenijo v svetle prozorne jagode. Lep kupček jih je, ko jih nabere Stana in pravi bratcem: »Hitro domov! Zdaj bo kruha in mleka. Mama naj zakuri.« Drobiž haca in raca domov, Stana pa k župniku, župnik z njo k trgovcu. Moke, kruha in drugih potrebnih reči naloži trgovka hlapcu. »Čast svetemu Duhu!« sklepa vdova roke, »Bog ne zapusti sirot!« Drugi dan je peljal župnik Stano in njeno mater k zlatarju v bližnje mesto, kjer je

zamenjal bisere za vsoto denarja, tako veliko, da je bila vdova rešena gmotnih skrbi. Lahko si je pomagala do zdravja in lahko si je povečala posest, da so vsi živeli pošteno na svojem in ob svojem. Nekaj biserov pa je darovala kipu svete Device, da bodo vaščanom v večni spomin usmiljenja božjega.

Glas o biserih v grajski podrtini se je raznesel daleč naokrog. Iz mest in vasi so hiteli z rovačami in lopatami, vse so prebrskali in prekopali. Pa ni bilo ne trohice zlata, ne leska bisera. Gnala jih je lakomnost — ni se jim utrnila bridka solza zapuščenih lačnih sirot.

KAJ BI RAD POSTAL

Ko sem bil še čisto majhen, sem vedno pravil, da bom škof. Tako mi danes pripoveduje očka in se moram sam sebi smejati, če se spomnim, kakšne visoke misli sem imel kot kratkosrajčnik. Ne morem se več dobro

spomniti, kaj me je napotilo na to misel. Malo se mi pa le dozdeva, da sem imel takele misli: Škof ima velikanske zaloge najrazličnejših daril. Te deli otrokom, ko gredo k birni. Tudi sveti Miklavž je bil škof in ima prav tako cele tovarne za igrače in za druge dobrrote, ki si jih otroci tako poželega. Nekako v sanjah mi še žive te moje predstave iz prvih otroških let. Pa sem kmalu prišel na to, da iz te moke ne bo kruha, in sem se oklenil druge misli.

Všeč so mi postali vojaki. Rad sem jih ogledoval na slikah, še bolj so mi pa bili všeč, ko sem jih videl korakati po cesti. Nekoč sem šel z očetom v mesto in videl oddetek vojakov na konjih. Kar privzdigovalo me je, tako sem bil navdušen. Med menoj in očetom se je razvil takle razgovor:

»Kajne, očka, to je gotovo general, ker pred vojaki jaha.«

»Zdaj še ni, lahko pa postane,« je rekel oče.

»Kaj pa mora narediti, da postane general?« me je zanimalo dalje.

»Hraber mora biti in vojake prav voditi.«

To se meni ni zdelo tako težko: vojake voditi — saj gredo sami za njim. In hraber je tudi lahko, saj ima sabljo.

V spomin so mi prišle v hipu razne slike o vojskah. Skoraj na vseh podobah sem videl, kako drvi prvi vojak z visoko dvignjeno sabljo nad sovražnika, ki že beži. Ta, ki gre naprej, je gotovo general. Vse to mi je bilo zelo všeč in dolgo časa sem trdil, da bom general. Šele šola me je zmodrila. Tu sem izvedel, da mora general še marsikaj drugega znati in ne samo sabljo vihteti.

Zdaj se pa s tovariši in sošolci že bolj resno menimo, kaj mislimo postati. Tudi deklice se pogosto pogovarjajo o tem. Te bi bile vse po vrsti najraje učiteljice ali pa šivilje. Že vem, zakaj tako sklepajo. Mislijo si: Učiteljicam se ni treba učiti, ne delati nalog, pa počitnice imajo in lepo so oblečene. Šivilje pa si kar same delajo obleke in jih to tako rekoč nič ne stane. Že vidim, da mislijo deklice samo na cunje, mi dečki pa še na kaj višjega.

S sosedom Mihcem sva se zdaj odločila, da postaneva letalca. To pa kar zares. Šla bova najprej v tako šolo, kjer se naučiva ravnanja s stroji. Potem se prijavi v pravo letalsko šolo. Kako mora biti to lepo, ko se človek dvigne s takim letalom nad zemljo, preleti visoke gore in široka morja ter vidi toliko lepega po svetu. Vedno prebiram po knjigah in časopisih, kar dobim o letalstvu in letalcih. Vsak aeroplan spremljam z očmi, dokler ga vidim in si vedno mislim: Da bi tudi jaz kdaj sedel v takem letalu in se vozil z njim po mili volji nad našim mestom. Še ponoči v sanjah nimam več miru. Kolikokrat sem se že tako vozil. Včasih mi kak nepridiprav pri tem nagaja, da se ne morem dvigniti, ker drži z rokami moje letalo za rep. Zadnjič sem takemu nagajivcu ravno hotel priložiti zaušnico, pa se letalo nagne in jaz telebim na tla. Padel sem v preživih sanjah s postelje. Iz sosednje sobe se oglasi oče, kaj je. »Pravkar sem padel iz letala,« sem rekel, pobiraje se s tal. »Prismoda,« je rekel oče, »še ponoči ni miru s tvojim letalom.«

Hujše nesreče ni bilo in sem kmalu zopet zaspal.

O letalstvu že marsikaj vem in upam, da bom prišel v tisto šolo prav dobro pripravljen in bom tam hitro napredoval.

Prav pretresla pa me je sledeča dogodba o letalcu, ki mi jo je zadnjič povedal oče.

V njegovi rojstni vasi je živela mati, ki je imela edinega sina. Revna kočarica je bila in je hodila za zaslužkom k bogatejšim kmetom. Za sina je zelo skrbela. Poslala ga je v mestne šole, da bi užival kdaj boljši kruh kot je dninarski. Lojzek je ubogal mater, se pridno učil in končal latinske

šole. Preden se je odločil za bodoči poklic, je izbruhnila prva svetovna vojna in Lojze je moral k vojakom. Postal je letalec. V mnogih letalskih spopadih se je izkazal kot pravi junak in srečno prestal vse nevarnosti vojne. Ko je nastopila mirna doba, je želel ostati še nadalje letalec. Mati mu ni branila, ko je videla, da je sin v svojem poklicu zadovoljen. Dobro je napredoval v svoji službi in lepo podpiral svojo revno mater, da ji ni bilo treba več garati po tujih njivah za skromen kos kruha.

Neko poletje se je odpravljaj letalec Lojze na daljši dopust, ki ga je hotel preživeti pri svoji materi, čeprav je imel denarja dovolj, da bi se lahko razveseljeval kje drugje po svetu. Uredil je v kraju službovanja vse svoje službene zadeve in odletel z letalom na letališče večjega mesta, ki ni bilo daleč od njegove rojstne vasi.

Svojim tovarišem je še veselo pripovedoval, da bo letel nad svojo vasjo in vrgel iz letala šopek rož za svojo mater v bližino rojstne hiše, na trate, kjer se je igral kot otrok. To je pisal tudi materi.

Vse je izvršil, kakor je bil sklenil. Videl je še iz letala, kako je hitela mati za šopkom, ki naj bi bil pozdrav zanjo. Z letalom je nato krenil na letališče, da bi se od tam pripeljal domov z vlakom.

Toda pri pristanku se je zgodila nenadna in nepričakovana nesreča. Stroj je odpovedal in letalo je strmoglavilo na tla. Pod seboj je pokopalo mladega letalca.

Lojzeta so pokopali na domačem pokopališču z vsemi vojaškimi častmi. Žalostna mati ni mogla preboleti smrti edinega sina in odšla je še isto leto za njim v grob.

Ta resnična dogodba me je prav ganila.

Zdaj pa res razmišljam, če ne bo bolj varno, da si izberem tak poklic, ki ima opravilo bolj pri tleh.

O tem bom še natančneje premislil in se posvetoval s prijateljem Miheem, da mi ne bo rekel figa-mož.

Anton Debeljak

Popevčica za vórcanje

(ringaraja)

Sijaj, sijaj, sonce,
na vse naše konce.
Sijaj nam na miško,
sijaj polžku v hiško:
bolj ko svif bo bliščal,
bolj bo sline fiščal.

Sevaj, sonce, sevaj,
ude nam ogrevaj.
Tvoja blaga roka
boža nam ofroka.

Svefi, sonce, svefi
po vsem božjem svefi.

Žarkov pošlji jarim,
a posebno starim.
Starček koj prezeba,
grefi ga je treba.

Sijaj, sijaj, sonce,
na vse naše homce.
Sevaj na planine,
sevaj na ravnine,
sevaj na doline,
sevaj na goline,
sevaj na globeli,
sevaj na zibelí.

Dvakrat dobro

Na južnih obronkih Gorjancev prebivajo v gosto naseljenih vaseh Uskoki, ki so svoječasnno pribežali iz Bosne pred Turki in se naselili tod. Belokranjci jih nazivajo Vlahe.

Ti ljudje žive zelo skromno, ker jim skaloviti kraški svet skopo rodi kljub skrbnemu obdelovanju in sončni legi. Marsikateri izmed njih zapusti zato svoj dom in odide po širokem svetu za zaslužkom: ali kot pravimo, s trebuhom za kruhom. Mnogi so tudi našli srečo zlasti v trgovanju z različnim blagom. Zdi se, da imajo ti ljudje za trgovino poseben dar.

Vsi Uskoki ali Vlahi so grškokatoliške vere in obhajajo svoje praznike, kot pripadniki pravoslavne veroizpovedi, po Julijevem koledarju. Sveti dan ali božič praznujejo 7. januarja.

Božični prazniki spadajo med največje v letu, zato si ljudje privoščijo nekoliko več in boljših jedi. Če si Belokranjec pripravi ob kaki drugi priliki, n. pr. za godovni dan ali za žeganje, kaj več in se hoče pozneje pohvaliti, pravi: »Imeli smo vsega dosti, kaj (= kot) za božič.«

To pa dobro vedo Vlahi in zato hodijo na božič (sv. dan) po belokranjskih vaseh od hiše do hiše »častit božič« (= čestitat praznike).

Belokranjske gospodinje vedo za to navado in spečejo nekatere kar celo peko kruha posebej za te »čestilce«.

V hišo ne gre nobeden, ampak kar pred glavnimi vrati pove glasno svoje voščilo:

»Bog daj dóber dan! Bog vam dobre gostí, (= gostijo) daj! Ródila vam šénica (= pšenica) ino vinska górica! Stara majka kusac (= kos) kruha, mlada snaha povisance (= povesimo — šop predíva), mlada cura (= dekle) jabuku.«

Nekateri pa začenjajo: »Častim vam božič! Káko na bóžiču, táko po bóžiču! Rodila vam — — —«

Ako takoj ne dobi zaželenega daru, ozklikne: »E majka, bude li kmalu kaj?«

Vsak dobi povsod vsaj kos črnega kruha, če ne že belega, ponekod tudi kos sladke potice, dà — po kosilu celo kos mesa, ker po belokranjski stari in lepi navadi ne sme gospodinja odpraviti ne domačina, ne tujca brez daru od hiše.

Domačin dobi navadno v dar božičnico, t. j. lepo rdeče jabolko, ki vise izpod stropa nad mizo. Ker nimajo v Beli Krajini božičnega drevesa, zato obešajo na strop jabolka, pozlačene orehe in lešnike.

Proti večeru se vračajo ti čestilci zadovoljno s polnimi vrečami darov na svoje domove. Tam jih stresejo baje na mizo in se skrijejo za kup ter vpraša n. pr. mož nasproti sedečo ženo: »E Marta, da li me vidiš?« Ona mu smehljuje odorne, da ne. Nato izrazi on željo: »Bog daj, da me ne bi ne k letu!« (t. j., da bi dobili tudi drugo leto tako velik kup darov, da se za njim lahko skriješ).

Tako imajo za nekaj dni lepo zalogo.

Za svoj božič — 7. januarja — pa si sami pripravijo kaj boljšega in se imajo v kratkem razdobju dvakrat dobro.

Iz učenega sveta

Dragocena tekočina — kri

Kaj bi človek brez krvi. Ne bi mogel živeti, ker ta dragocena tekočina skrbi za to, da dobivajo vse celice človeškega telesa dovolj kisika in hranilnih snovi. Ona mu daje prav za prav življenje. Srce, ta neumorna črpalka in neutrudljivi stroj, jo pošilja po žilah in žilicah po vsem telesu. Tudi za to mora kri skrbeti, da odpravi iz celičja vse preostale snovi, ki so ostale pri izmenjavi hrane in snovi v celicah. Toda to še ni vse, za kar mora skrbeti kri v človeškem telesu. Zato ni čudno, da je ta tekočina tako čudovito sestavljena.

V glavnem sestoji iz dveh delov, to je iz plasme, ki je rumena, jasna tekočina, in iz krvnih telesc. Telesc je več vrst, med njimi so barvane, rdeče krvne celice, pa bele krvne celice, krvne ploščice in razna zrnca.

Najvažnejše so rdeče krvne celice (tuje ime zanje je eritrociti), ki so majhne ploščice, na obeh straneh vdrte. V njih je krvno barvilo ali hemoglobin. To barvilo ima važno nalogo, da prenaša po vsem telesu kisik, ki se ga napije v pljučih in ga potem oddaja posameznim telesnim celicam. Če človek ob boleznih ali pri ranah izgubi preveč krvi, se nove rdeče krvne celice tvorijo v rdečem kostnem mozgu.

Bele krvne celice ali leukociti imajo nalogo, da varujejo telo in kri pred vdorom tujih, telesu škodljivih bitij, kot mikrobov, povzročiteljev bolezni. Ti leukociti se tvorijo iz rdečih krvnih celic v mezovalničnih, v vranici in tudi v kostnem mozgu. Mnogo belih krvnih celic se vedno nahaja v mezovalnicah, kakor tudi v bezgavkah.

Krvne ploščice ali trombociti pa skrbijo za to, da se takrat, ko se človek rani in začne iz nastale rane iztekati kri, ta kri hitro strdi, ker bi sicer nastala nevarnost, da vsa odteče.

Toliko naj bo dovolj, toda zanimajo nas še številke:

Krv je pri odraslem človeku okoli $\frac{1}{13}$ njegove teže, kar je okoli 4.5 do 5 litrov. Število vseh rdečih krvnih celic cenijo na skupno 25 bilijonov. Napišite to število, toda ne pozabite na 12 ničel, tedaj boste šele doumeli, kako ogromno število je to. Zdravniki, ki se posebno bavijo s proučevanjem delovanja človeškega telesa in njegovih delov, tudi s posebnimi pripravami štejejo, koliko je raznih telesc v enem kubičnem cm krvi. Našteli so, da je v 1 cm³ krvi od 5 do 5 in pol milijona rdečih krvnih celic, okoli 9000 belih krvnih celic in nekaj sto tisoč krvnih ploščic.

Tudi belih krvnih celic je v krvi mnogo, vendar precej zaostajajo za rdečimi. Cenijo jih skupno samo na 34 milijard. Tudi to število napišite in primerjajte s prvim!

Zanima vas gotovo še, koliko tehta ena sama rdeča krvna celica. Nič več kot 0.00000008 miligrama. Premišljajte, koliko krvnih celic bi moralo biti, da bi tehtale skupaj 1 gram. Da so tako lahke, ni nič čudnega, saj merijo v premeru samo 0.0078 mm, zato jih lahko vidimo šele pod drobnogledom.

NAŠA POŠTA

Spoštovani g. urednik!

Kadar prejmem »Vrtec«, sem zelo vesela. Vsak mesec najprej preberem »Sedem Bernardkovih«. Tudi »Janezkove domače naloge« zelo rada prebiram.

Obiskujem V. razred ljudske šole. V šoli nas je mnogo naročenih na »Vrtec«. Vsi ga težko pričakujemo. Tudi na uganke ne pozabimo.

Doma sem iz Gribelj. Imamo tudi lepo podružno cerkev, ki je posvečena sv. Vidu. Na meji lepe naše pokrajine in Hrvaške teče reka Kolpa. Blizu nas so tudi Gorjanci, ki jih poznamo iz spisov pisatelja Trdine. Na južni strani opazimo visoko koničasto goro Klek, kamor hodijo ponoči mehda čarovnice telovadit nad velike prepade, ki jih je tam veliko. Prav pod to goro pa je Ogulin. Komaj tri ure hoda od nas je Vinica, rojstni kraj pesnika Otona Zupančiča. Ob priliki se oglasim še kaj.

Iskreno Vas pozdravlja

Simec Jožefa,

učenka V. razreda ljudske šole
v Gribljah.

Spoštovani g. urednik!

Pišem Vam prvo pismo. Z velikim veseljem pričakujem »Vrtca«. Kadar ga prinese gospodična učiteljica v razred, pričnemo takoj vsi z veseljem pazljivo prebirati berilo za berilom. Posebno mi ugaja povest »Sedem Bernardkovih« in »Pisano polje«.

Stanujem v Dev. Mar. v Polju. To je mi-kavna vas s krasno cerkvijo in moderno šolo. V ospredju stoji spomenik padlim vojakom.

Pridite tudi Vi k nam in videli boste, da je res lepo naše Polje.

Pozdravlja Vas

Drofenik Franc,

učenec V. a razreda ljudske šole
v D. M. v Polju.

Spoštovani g. urednik!

Letos sem naročila mladinski list »Vrtec«, pa je samo eno pismo iz našega kraja v »Vrtcu«. Jaz sem druga, ki Vam pišem skromno pisemce. Doma sem iz Vapčje vasi, v šolo hodim v Semič. Vaš list z veseljem prebiram. Zelo mi ugajajo »Janezkove domače naloge«. Rada si belim glavo z ugankami. Te mi delajo velike preglavice. Imam eno sestro, ki tudi rada prebira »Vrtec«. Če boste prišli kdaj v Semič, se oglasite tudi pri nas.

V našem razredu je 15 učenk. Vse smo naročene na »Vrtec«.

Lepo Vas pozdravljam v imenu vseh učenk in učencev.

Florjančič Marija,

učenka III. razreda ljudske šole
v Semiču.

Spoštovani g. urednik!

Stanujem v Starem trgu pri Trebnjem. V šolo hodim v Trebnje, ki je samo dobre četrt ure oddaljeno od naše vasice. V šolo hodim zelo rada.

V naši vasi je vedno prav veselo, posebno pa ob nedeljah. Pozimi sem s sestrico in bratcema sedela za pečjo. Ker so vsi mlajši od mene, me vedno prosijo, naj jim kaj berem iz »Vrtca«. Nanj sem naročena že četrto leto. Vedno ga težko pričakujem. Prav tako tudi moja sestra in brata. Čeprav so včasih malo nagajivi, so med branjem povesti iz Vašega lista prav poslušni. Težko je samo to, ker se vedno prepirajo, kaj naj berem najprej. Enemu silno ugaja »Sedem Bernardkovih«, drugemu zopet »Janezkove domače naloge«. Mene pa tudi zelo zanimajo uganke, ki so včasih kar malo težke.

Lepo Vas pozdravlja

Potokar Marija,

učenka IV. razreda ljudske šole
v Trebnjem.

Cenjeni g. urednik!

Pišem Vam prvo pismo ter Vas prosim, da me uvrstite med svoje koticarje. Naročena sem že štiri leta na »Vrtec«, ki ga z veseljem prebiram. Doma sem z Vrhniko, ki je zelo lep kraj. Ker se ne morem voziti z vlakom, stanujem v Ljubljani.

Opišem Vam na kratko Vrhniko. Tu je izvir Ljubljanice, ki se imenuje Močilnik, drugi pa Retovje. V trgu je lep Cankarjev spomenik in njegova rojstna hiša. Tu je tudi velika osemrazredna ljudska šola, v katero sem hodila štiri leta. Lepa podružna cerkva je posvečena sv. Pavlu.

Opisala Vam bom drugič še kaj več, če boste dobili moje pismo.

Vas in vse naročnike ljubega »Vrtca« prav lepo pozdravlja

Butolen Viktorija,

uč. III. razr. mešč. š. pri uršulinkah
v Ljubljani.

1. Začni zgoraj levo in beri v poševni smeri navzdol: *Vsaka zmota se popravi, ko človeka objame kes.*
2. Beri 1. red navzgor, zadnji navzdol, 2. red navzgor, predzadnji navzdol itd.: *Za hudobije ljudi je izkropavel Gospod.*
3. Beri navpično črke v 1., 4., 2., 3. vrsti itd.: *Kar je res, govori, kar je dobro, stori.*
4. Beri 1. črko iz 1. vrste, zadnjo iz 4. vrste itd.: *Cvetke in ptičji spevi oznanjujejo pomlad.*
5. Beri vsako drugo črko 4., 3., 2. in 1. vrste naprej: *Mnogo pirhov in božjega blagoslova.*

Uganke so pravilno rešili:

Brezovica: Marinko Anica. — Dev. M. v Polju: Hribar Cirila, Vrečar Ana, Žitnik Leopoldina, Groznik Tanja, Kosanc Anica, Sirknik Magdalena, Avbelj Ida, Drofenik Franc, Pečar N., Kukovica Andrej, Cimerman Anica, Šmanc Breda. — Gradac: Ljubič Nada, Plut Damjan, Jakša Stefan, Udovč Matija, Jakša Anica. — Griblje: Dragoš Janez, Črnič Vid, Dragoš Vid, Požek Jože, Jaklič Jakob, Piškurič Vida, Veber Fridel, Žunič Janez, Jakofčič Neža, Totter Jakob, Bahor Marija, Papič Mirko, Brodarič Vida, Husič Vera, Strucelj Vid, Milek Jože, Pezdirc Ana in Marija, Jaklič Jože, Zeljko Ivan, Kure Tone, Simec Pepa, Križan Ana, Sterk Alojzij. — Grosuplje: Trošt Alojzij in Cvetka.

Ljubljana: Rahne Milka in Ivanka, Sivec Aleksandra, Zavrl Marijan, Rott Joško in Marija, Nograšek Peter, Dolžan Franc, Lenassi Božidar, Jančar Marijan, Rems Roman, Slemc Franc, Križman Zorka, Škraba Franc, Magister Milan, Videnšek Bogumila, Šiler Majda.

Novo mesto: Flandja Katarina. — Podzemelj: Kralj Janez, Tomc Nikolaj.

Ribnica: Benčina Marija, Vesel Anica, Zalar Ivana, Bolha Angelca.

Stična: Anžlovar Marija, Borštinar Ignacij, Baltič Milan, Ceglar Marija, Ceglar Alojzij, Čebular Marija, Čož Vera, Čož Genovefa, Čož Miha, Dremelj Vida, Erjavec Alojzij, Eržen Ivan, Eržen Roman, Gruden Ivanka, Grabljevec Marija, Gorišek Vera, Glavan Nace, Hribar Jožefa, Hauptman Ivan, Janežič Jože, Jordan Božidar, Kutnar Alojzija, Kastelic Franc, Korelec Dora, Klemenčič Avguštin, Kosten Jožefa, Kosten Ivana, Lampret Ana, Medved Lojzka, Meglič Malči, Medved Anton, Marolt Stane, Petelin Ciril, Perovšek Karel, Roglič Ida, Retar Franc, Rojc Franc, Samec Agata, Smrekar Marica, Smrekar Angela, Strmole Ivan, Stepec Fanči, Škufca Marija, Škufca Ana, Švarc Janžek, Turel Milan, Vidmar Jože, Vrhovec Jože, Zaletelj Anton, Zgonc Francelj. — Žalna: Ferjan Ivan, Saje Tončka, Oven Anton, Žitnik Nikolaj, Javornik Angelca, Kastelic Jožek, Novljan Marija.

Izžrebani so bili in dobe nagrade:

Dev. M. v Polju: Sirknik Magdalena, Kukovica Andrej. — Gradac: Ljubič Nada. — Griblje: Jaklič Jakob. — Ljubljana: Jančar Marijan, Šiler Majda. — Stična: Retar Franc, Švarc Janžek, Zaletelj Anton. — Žalna: Žitnik Nikolaj.

»Vrtca« izhaja mesečno. Letna naročnina je za skupna naročila 20 lir, za posamezne naslove pa 25 lir. List izdaja in tiska Ljudska tiskarna v Ljubljani. Zanj odgovarja Jože Kramarič. Glavni in odgovorni urednik Fr. Ločniškar v Ljubljani, Ulica 3. maja št. 10. Sklep uredništva je peti dan v mesecu. — Uprava »Vrtca« je v Ljubljani, Kopitarjeva ul. št. 2 (H. Ničman).